

ПРОЛОГ

Я народився 1914 року в пристойному триповерховому цегляному будинку у великому місті на Середньому Заході. Мої батьки були забезпеченими. Батько мав власний бізнес і займався лісозаготівлею. Перед нашим будинком був газон, а за ним — сад, ставок з рибою, і довкола всього — високий дерев'яний паркан. Я пригадую, як ліхтарник засвічував газові ліхтарі, величезний блискучий чорний «Лінкольн» і прогулянки на авто по парку щонеділі. Усі ці ознаки забезпеченого комфортного життя, що тепер зникли назавжди. Я не згадуватиму про звичайні речі, ладні викликати ностальгію, як-от: німецького лікаря, котрий жив неподалік, шурів, які бігали заднім двориком, тітчин електромобіль чи мою улюбленицю — жабу, що жила коло ставка.

Насправді мої найперші спогади оповиті страхом кошмарів. Я боявся лишатися наодинці, бо мене переслідував страх темряви, а ще я боявся засинати через сни, у яких чатували надприродні жахіття, що,

здавалося, от-от наберуть реальної форми. Я боявся того, що одного разу кошмар не припиниться, навіть коли я прокинусь. Пам'ятаю: якось почув, як прибиральниця говорила про опіум і про те, що його куріння викликає приємні сни, і сказав тоді: «Коли виросту — куритиму опіум».

У дитинстві в мене траплялися галюцинації. Одного разу я прокинувся рано-вранці й побачив маленьких чоловічків, котрі гралися в збудованому мною іграшковому будиночку. Я не злякався, відчув лише заціпеніння й цікавість. Іншою галюцинацією, що періодично в мене виникала, були «звірі в стіні», і почалося це з марень унаслідок дивної гарячки, на яку я захворів у віці чотирьох чи п'яти років.

Я вчився у прогресивній школі разом із майбутніми поважними громадянами: юристами, лікарями та бізнесменами того великого міста на Середньому Заході. Інших дітей я соромився й боявся фізичного насильства. Одна агресивна маленька лесбійка постійно скубла мене за волосся, щойно я траплявся їй на очі. Я із задоволенням зацідив би їй у пику просто зараз, але кілька років тому вона впала з коня та зламала шию.

Коли мені було приблизно сім років, мої батьки вирішили переїхати до передмістя, «щоб відпочити від людей». Вони придбали великий будинок із маетком, лісом та ставком із рибою, замість щурів там були білки. Там вони й оселилися, у цій комфортабельній капсулі з гарним садом, відрізані від контакту з життям міста.

Я перейшов до приватної приміської школи. Не мав помітних успіхів чи невдач у спорті, так само не був відмінником чи двієчником у науках. Я точно мав прогалини в математиці та в усьому, що пов'язане з механізмами. Мені ніколи не подобалися командні ігри, і, коли це було можливим, намагався їх уникати. Насправді ж перетворився на хронічного симулянта. Мені подобалося рибалити, полювати і влаштовувати піші прогулянки. Читав я більше, ніж звичайний тогочасний американський підліток з мого оточення, — Оскара Вайльда, Анатолія Франса, Бодлера, навіть Жіда. У мене виникла романтична прихильність до одного хлопчика, і ми проводили суботи, досліджуючи старі копальні, катаючись на велосипедах та рибалючи в ставках і річках.

На той час я перебував під сильним враженням від автобіографії крадія під назвою «Тобі не перемогти»¹. Автор стверджував, що велику частину свого життя провів у в'язниці. Як на мене, це здавалося досить цікавим, як порівняти з нудьгою середньозахідного передмістя, де будь-які зв'язки з життям були розірвані. Мій друг видавався мені партнером, спілником у злочинах. Якось ми знайшли закинуту фабрику, повибивали в ній усі вікна та вкрали звідти долото. Нас упіймали, і нашим батькам довелося відшкодувати збитки. Після цього друг мене «кинув»,

¹ «Тобі не перемогти» (англ. *You Can't Win*) — автобіографія Джека Блека, крадія, безхатченка та журналіста *The Sun Francisco Call*, творчість якого мала сильний вплив на авторів біт-покоління. (Тут і далі прим. перекл., якщо не вказано інше).

оскільки наші стосунки жодним чином не поєднувалися з тим, щоб триматися також групи, тобто інших, і через це я опинився на самоті.

Оточення я не сприймав, а ворог десь ховався, тож я сам шукав собі пригод. Мої злочини були радше безкорисними і здебільшого безкарними вчинками. Я пробирався до чужих будинків, ходив там і нічого звідти не брав. Насправді в мене не було потреби в грошах. Часом я їздив околицями з рушницею 22-го калібру, стріляючи курей. Безвідповідально їздячи, я спричиняв аварійні ситуації на дорогах, доки не трапився інцидент, із якого я дивом вийшов живим і неушкодженим, однак це мене налякало достатньо, щоб поводитися обережніше.

Я вступив до одного з університетів Великої Трійки¹, де почав навчання на факультеті англійської літератури, бо жоден інший предмет мене не цікавив. Я ненавидів університет і місто, у якому він розташовувався. Там усе було мертвим. Університет був підробкою — несправжньою англійською установою, у яку вірили випускники липових англійських державних шкіл. Я почувався самотнім. Я нікого не знав, а до чужинців вузьке коло «своїх» ставилося з відразою.

Випадково я натрапив на кількох багатих гомосексуалів з міжнародної тусовки геїв, котрі подорожували світом, зустрічаючись один з одним у гей-клубах

¹ Гарвард, Єль, Принстон.

від Нью-Йорка до Каїра. Я познайомився з їхнім стилем життя, мовою, зв'язками, як кажуть соціологи, вивчив усю систему символів. Але здебільшого ці люди виявлялися кретинами, тож після короткого періоду захоплення я заспокоївся.

Щойно я без будь-яких відзнак завершив навчання, як одразу почав отримувати по сто п'ятдесят доларів щомісяця від трастового фонду мого батька. Настали часи Депресії, робочих місць не було, і в будь-якому разі мені навіть на думку не спадала робота, яка б мене зацікавила. Десь рік я подорожував Європою. Цей континент усе ще перебував у післявоєнному занепаді. За американські долари можна було купити добрячий відсоток населення Австрії — як чоловічого, так і жіночого. Це був 1936 рік, і нацисти швидко насувалися.

Я повернувся до Штатів. Із прибутком від трастового фонду я міг жити, не працюючи й не піклуючись про гроші. Я все ще був відрізаний від світу, як і тоді в середньозахідному передмісті. Я байдикував, відвідуючи курси з психології та уроки джіу-джитсу. Вирішив походити до психоаналітика й займався цим протягом трьох років. Психоаналіз дозволив мені позбутися комплексів та страху, тож я зміг жити так, як того хотів. Здебільшого прогрес в аналізі відбувся, незважаючи на те, що моєму аналітику не подобалася моя «орієнтація», як він це називав. Зрештою він зрадив психоаналітичній об'єктивності і визначив мене як «запеклого шахрая». Я виявився більше задоволений результатами, ніж він.

Після того як через фізичну непридатність мене не взяли до п'ятох програм підготовки офіцерів, мене все ж призвали до війська й визначили придатним до безстрокової служби. Я ж вирішив, що в армії мені не сподобається, і відкосив за допомогою довідки з божевільні — якось я так вперся від Ван Гога, що відрізав собі фалангу пальця, щоб вразити хлопчину, яким тоді зацікавився. Лікарі в диспансері про Ван Гога ніколи не чули. Вони діагностували в мене шизофренію, додавши, що вона параноїдального типу, щоб пояснити прикрий факт того, що я розумів, де перебуваю і хто наразі є президентом Сполучених Штатів. Коли в армії побачили цей діагноз, то звільнили мене від служби з приміткою: «Цей чоловік не підлягає ні призову, ні поновленню до служби».

Після того як я порвав з армією, то спробував себе на різноманітних роботах. На той час можна було отримати майже будь-яку роботу, яку б ти не забажав. Я працював приватним детективом, дезінсектором, барменом. Працював на фабриках і в офісах. Загравав зі злочинністю. Та сто п'ятдесят доларів на місяць завжди чекали на мене. Мені здавалося романтичним та екстравагантним ризикувати своєю свободою, свідомо вдаючись до якого-небудь злочину. Саме в цей час і за таких обставин сталося так, що я познайомився з наркотою, став залежним і таким чином отримав мотивацію та справжню потребу в грошах, якої в мене ніколи до цього не було.

Часто ставлять запитання: «Чому людина стає наркозалежною?»

Відповідь полягає в тому, що зазвичай людина не збирається впадати в залежність. Не буває так, що одного ранку ти прокидаєшся й вирішуєш перетворитися на наркомана. Потрібно щонайменше впродовж трьох місяців ширятися двічі на день, щоб виробити бодай якусь звичку. І насправді тобі невідомо, що таке наркотична ломка, доки ти не покинеш хоча б кілька звичок. Щоб виробити свою першу залежність, мені знадобилося мало не шість місяців, і абстинентний синдром виявився доволі м'яким. Без перебільшення, я вважаю, що необхідно рік часу та кілька сотень ін'єкцій, щоб стати наркоманом.

Звісно, можуть виникнути запитання: навіщо ти взагалі пробував наркотики? Навіщо ти продовжував їх вживати стільки, щоб перетворитися на залежного? Наркоманом стаєш тому, що не маєш будь-яких сильних мотивацій рухатися в якому-небудь іншому напрямку. Наркота виграє за замовчуванням. Я спробував заради цікавості. Просто плив за течією, колючись тоді, коли мені траплялася можливість намотити. Закінчив тим, що підсів. Більшість наркоманів, із якими мені доводилося спілкуватись, розповідають таке. Вони не пригадують, щоб почали вживати наркотики з якихось особливих причин. Просто плили за течією, доки не підсіли. Якщо ви ніколи не мали залежності, то не можете цілком зрозуміти, що таке особлива потреба в наркоті, яка виникає в наркомана. Ви не вирішуйте стати залежним. Одного ранку ви прокидаєтесь, вас ламає, і ви — наркоман.